

Zabrana telesnog kažnjavanja u školama

Odgovori na često postavljana pitanja

Druge publikacije iz ove serije:

Zabrana svih oblika telesnog kažnjavanja dece:

Odgovori na često postavljana pitanja

Zabrana svih oblika telesnog kažnjavanja dece:

Pitanja i odgovori za decu i mlade

IZDANJE 2017:

Globalna inicijativa za ukidanje svih oblika telesnog kažnjavanja dece

www.endcorporalpunishment.org

Globalna inicijativa za ukidanje svih oblika telesnog kažnjavanja dece je registrovana u Engleskoj i Velsu kao društvo kapitala pod brojem 2354395 i brojem dobrotvornog društva 328132. Registrovana kancelarija: The Foundry, 17 Oval Way, London SE11 5RR, UK.

Save the Children Švedska

www.raddabarnen.se; resourcecentre.savethechildren.net

Save the Children Švedska je deo Udruženja Save the Children, koje se sastoji od 29 različitih organizacija Save the Children, registrovanih u Švajcarskoj i jedne od najvećih svetskih organizacija za prava deteta. Udruženje Save the Children je takođe vlasnik Save the Children International (SCI), organizacije koja sprovodi međunarodne programe.

Sedište Save the Children Švedska: Rädga Barnen, SE-107 88 Stockholm, Landsvägen 39, Sundbyberg, Sweden.

Kada se preduzimaju koraci da se u školama zabrani telesno kažnjavanje, često se javljaju određena pitanja. Ova brošura daje odgovore na neka od ovih pitanja i ima za cilj da pomogne u razjašnjavanju ključnih tema. Ona treba da pruži snagu vladinim zvaničnicima, profesionalcima u obrazovanju i drugima koji rade na ovoj zabrani da nastave sa zakonskom reformom i naprave korak bliže ostvarivanju prava dece na zaštitu od svih oblika nasilja u svim okruženjima.

Sadržaj

Prvi deo: Osnovni principi

- 8** Deca imaju pravo na zakonsku zaštitu od telesnog kažnjavanja
- 11** Deca imaju pravo na zaštitu od nasilja u svim okruženjima
- 12** Disciplinske probleme ne treba mešati sa disciplinskim rešenjima

Drugi deo: Zabrana telesnog kažnjavanja dece u školama: Odgovori na često postavljana pitanja

- 16** Mnogi nastavnici se protive zabrani telesnog kažnjavanja. Da li treba da ih slušamo, jer oni su ti koji se svakodnevno bave školskom disciplinom?
- 18** Zašto se nastavnici protive zabrani telesnog kažnjavanja?
- 22** Ako želite da naučite decu poštovanju i disciplini, onda zasigurno morate da koristite telesno kažnjavanje?

- 26** Naravno da je uzrokovanje povreda ili smrti neprihvatljivo, ali kada je regulisano i pravilno sprovedeno, zar telesno kažnjavanje ne predstavlja delotvoran element disciplinske politike škole?
- 30** Neke verske škole kažu da njihova vera zahteva da koriste telesno kažnjavanje. Da li je diskriminacija sprečiti ih da ga koriste?
- 32** Mnogi nastavnici i ostalo osoblje su pod stresom zbog pretrpanosti razreda i nedostatka sredstava. Zar zabrana telesnog kažnjavanja ne doprinosi njihovom stresu?
- 34** Već imamo politiku na nivou škole/ministarstva protiv telesnog kažnjavanja. Zašto je neophodno promeniti i zakon?
- 36 Treći deo: Korisne internet stranice i resursi**

Prvi deo: Osnovni principi

Deca imaju pravo na pravnu zaštitu od telesna kazna

Skoro sve države na svetu su ratifikovale Konvenciju UN-a o pravima deteta, i stoga su dužne da u praksi sprovedu prava koja ona sadrži. Član 28 (2) Konvencije navodi da bi metode školske discipline trebalo da se primenjuju „na način primeren ljudskom dostojanstvu deteta i u skladu sa ovom Konvencijom“. Komitet za prava deteta, koji nadzire sprovođenje Konvencije, uvek je tumačio ovaj član kao zahtev za zabranom telesnog kažnjavanja u školama. I tela za praćenje drugih međunarodnih sporazuma naglašavaju da međunarodno i regionalno zakonodavstvo u oblasti ljudskih prava zahteva zabranu telesnog kažnjavanja u školama.

Stoga se zabrana telesnog kažnjavanja u školama najbolje tumači kao obaveza u oblasti ljudskih prava. Istraživanja imaju značajnu ulogu u otkrivanju prevalencije telesnog kažnjavanja, nadgledanja sprovođenja zabrane i razvijanja delotvornih pozitivnih, nenasilnih, participativnih pristupa školskoj disciplini. Međutim, nije potrebno istraživanje da bi se „dokazalo“ da telesno kažnjavanje treba zabraniti u školama: to je pitanje ljudskih prava. Deca imaju pravo na pravnu zaštitu od telesnog kažnjavanja.

Ipak, postoji veliki broj dokaza iz istraživanja da telesno kažnjavanje ima štetan učinak na učenje. U skorašnjoj studiji, iskustvo telesnog kažnjavanja u školi bilo je povezano sa slabijim rezultatima na testovima i negativnim efektima na psihosocijalnu dobrobit dece.¹ Nasilje u školi - uključujući telesno kažnjavanje - takođe je ključni razlog zašto deca ne vole školu i doprinosi napuštanju škole.²

U okviru Agende za održivi razvoj do 2030, koju su svetski lideri usvojili u septembru 2015. godine, zemlje su se obavezale da će mobilizovati napore za stvaranje „sigurnih, nenasilnih, inkluzivnih i delotvornih okruženja za učenje za sve“ (cilj 4a) i okončati sve oblike nasilja protiv dece (cilj 16.2). Okončanje telesnog kažnjavanja dece u školama - i svim okruženjima - je ključno za postizanje ovih i drugih ciljeva u zdravstvu i obrazovanju.

1. UNICEF Kancelarija za istraživanja - Innocenti (2015), Corporal Punishment in Schools: Longitudinal Evidence from Ethiopia, India Peru and Viet Nam, Florence [Telesno kažnjavanje u školama: Longitudinalni dokazi iz Etiopije, Indije, Perua i Vijetnama], Florence: UNICEF Office of Research

2. Globalna inicijativa (2016), Corporal punishment of children: review of research on its impact and associations [Telesno kažnjavanje dece: rezime istraživanja o njegovom uticaju i povezanosti], dostupno na <https://endcorporalpunishment.org/resources/research/>

**„Deca
imaju pravo
na zaštitu
od
nasilja
u svim
okruženjima**

Deca imaju pravo na zaštitu od nasilja u svim okruženjima

Obaveza koju imaju države da zabrane telesno kažnjavanje dece zasniva se na pravu dece, kao ljudskih bića, na poštovanje ljudskog dostojanstva i fizičkog integriteta. Iako se ova brošura bavi veoma važnom temom zabrane telesnog kažnjavanja u školama i specifičnim pitanjima koja se uz to nameću, vlade i profesionalci koji rade u obrazovanju bi takođe trebalo da budu svesni da deca imaju pravo na poštovanje njihovog ljudskog dostojanstva i fizičkog integriteta u svim životnim okruženjima, uključujući porodični dom, ustanove za brigu o deci, alternativno zbrinjavanje, kaznene ustanove i vojsku.

Disciplinske probleme ne treba mešati sa disciplinskim rešenjima

Važno je razlikovati disciplinske probleme u školama i načine na koje škole odgovaraju na njih. Postoji tendencija među onima koji su protiv zabrane da upozoravaju na ponašanje dece i time pokažu potrebu za telesnim kažnjavanjem. Ali ponašanje dece ne iziskuje nasilan odgovor.

Disciplinski problemi u školi su rezultat kombinacije mnogih faktora, uključujući one koji se odnose na individualne okolnosti deteta, školsku sredinu, kako se prosvetni radnici obučavaju i podržavaju u određenoj državi, adekvatnost nastavnog plana i programa i tako dalje. Loša disciplina u školi predstavlja neuspeh u identifikaciji i adekvatnom rešavanju uzroka uočenog problema; ona nije rezultat toga što se na deci ne primenjuje telesno kažnjavanje.

Rešavanje disciplinskih problema ne podrazumeva batine i ponižavanje učenika, već primenu kreativnih, empatičnih i profesionalnih intervencija punih podrške i poštovanja. Postoji mnogo lako dostupnih resursa za uspostavljanje i održavanje dobrog upravljanja učionicom uz poštovanje ljudskih prava dece (vidi Treći deo za odabrane primere).

**Drugi deo:
Zabrana telesnog
kažnjavanja dece
u školama:**

**Odgovori
na često
postavljana
pitanja**

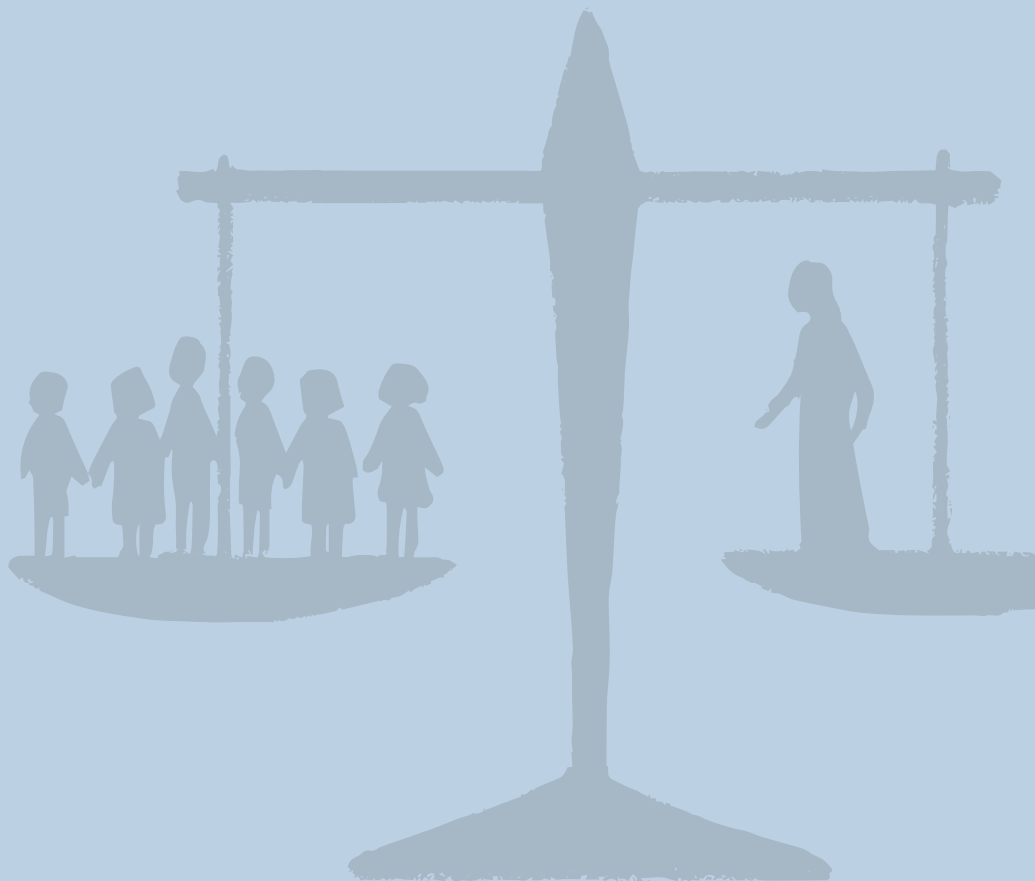
Mnogi nastavnici se protive zabrani telesnog kažnjavanja. Da li treba da ih slušamo, jer oni su ti koji se svakodnevno bave školskom disciplinom?

Vlade treba da razgovaraju sa nastavnicima o izazovima sa kojima se suočavaju, ali po ovom pitanju - kao i po drugim, uključujući nasilje nad ženama, rasnu diskriminacija i javno zdravlje - vlade imaju odgovornost da predvode, a ne slede javno mnjenje. Naglasak mora biti na obavezi vlade da poštuje ljudska prava kako bi se osiguralo da zakon pruža deci, kao i odraslima, potpunu zaštitu ljudskog dostojanstva, a zatim da rade zajedno i podržavaju nastavnike kako bi osigurali da se on sprovodi.

Dokazi iz istraživanja jasno pokazuju i da nenasilno, pozitivno disciplinovanje daje bolje rezultate u učionici, dok je telesno kažnjavanje povezano sa mnogim negativnim ishodima, uključujući niže IQ rezultate, manji fond reči, slabije kognitivne sposobnosti, sporiji kognitivni razvoj i slabije ocene u školi. ³

3. Ogando Portela, M. J. & Pells, K. (2015), Corporal Punishment in Schools: Longitudinal Evidence from Ethiopia, India Peru and Viet Nam, Florence [Telesno kažnjavanje u školama: Longitudinalni dokazi iz Etiopije, Indije, Perua i Vijetnama]. – Innocenti Discussion Paper 2015-02, Florence: UNICEF Office of Research

Takođe se često navodi kao razlog zbog kojeg dete ne pohađa ili napušta školu.⁴ Opet, odgovornost je vlade da predvodi nadgledanje usvajanja najefikasnijeg pristupa nastavi u obrazovnom sistemu, podržavajući nastavnike da razviju nenasilne pozitivne strategije disciplinovanja kroz obuku, podršku, odgovarajuće resurse i dobro upravljanje školom, kao i slanjem jasne poruke, time što će ga zabraniti, da telesno kažnjavanje u školama više nije zakonito.

4. Pinheiro, P. S. (2006). World Report on Violence against Children, [Svetski izveštaj o nasilju nad decom] Geneva: United Nations

Zašto se nastavnici protive zabrani telesnog kažnjavanja?

Pored gore opisanih razloga, postoje i drugi razlozi zašto se nastavnici mogu protiviti zabrani:

Navika, tradicija, opšta poznatost

Telesno kažnjavanje se u prošlosti često koristilo u školama, u nekim zemljama je široko prihvaćeno u obrazovnoj profesiji, a roditelji ga podržavaju, a ponekad i ohrabruju. Sami nastavnici su ga verovatno iskusili tokom svojih školskih dana. Mnogi nastavnici su i roditelji koji možda koriste telesno kažnjavanje u vaspitavanju vlastite dece.

Ali vremena se menjaju i društva idu napred. Priznavanje dece kao nosilaca prava zahteva delovanje u pogledu ukidanja zakonitosti i društvene prihvatljivosti nasilja nad decom, baš kao što su društva krenula da okončaju prihvatanje nasilja nad ženama. To nije stvar krivice - u prošlosti su nastavnici postupali u skladu sa socijalnim očekivanjima - ali došlo je vreme da pređemo na pozitivne, nenasilne odnose sa decom.

Zakonitost

Sve dok zakon dozvoljava telesno kažnjavanje u školama, ono će se smatrati legitimnim načinom uspostavljanja discipline u školi. Politika, saveti i smernice koje promovišu pozitivne tehnike disciplinovanja imaće ograničen uticaj kada ih potkopavaju zakoni koji dozvoljavaju telesno kažnjavanje. Čak i kada se čini da zakon o obrazovanju ne govori ništa o tom pitanju, skoro univerzalno prihvatanje određenog stepena fizičkog kažnjavanja u vaspitanju i obrazovanju može značiti da nastavnici osećaju da je opravdana upotreba sile i nanošenje bola i/ili poniženja učeniku pod izgovorom disciplinovanja.

Eksplícitna zakonska zabrana telesnog kažnjavanja šalje jasnu poruku da nasilje prema deci u školama više nije prihvatljivo i otvara put za usvajanje tehnika koje su pozitivnije, efikasnije i ispunjene poštovanjem.

Vera

U verskim školama, upotreba telesnog kažnjavanja može da bude podržavana i ohrabrivana posebnim tumačenjima religijskih tekstova. Može da postoji nedostatak svesti o alternativnim interpretacijama koje bi promovisale nenasilne disciplinske mere i o sve većoj na veri utemeljenoj podršci prestanku primene telesnog kažnjavanja. Vidi „Neke verske škole kažu da njihova vera zahteva da koriste telesno kažnjavanje. Da li je diskriminacija sprečiti ih da ga koriste?“ na strani 30 za više detalja.

Nedostatak znanja

Verovanje da je telesno kažnjavanje neophodno i delotvorno u upravljanju školskom disciplinom može biti posledica nedostatka znanja o metodama pozitivnog disciplinovanja, o pravima deteta, zdravom razvoju deteta i načinu na koji deca uče, o neefikasnosti telesnog kažnjavanja kao disciplinskoj meri i negativnim efektima na decu i njihovu sposobnost da uče, kao i o razlikama između kazne i disciplinovanja. Nastavnici takođe ne prepoznaju mnoštvo pritisaka sa kojima se deca suočavaju, a koji mogu uticati na njihovu sposobnost da uče i na njihovo ponašanje. Sve ove teme treba da budu obuhvaćene tokom početne obuke i kontinuirane edukacije nastavnika.

Stres nastavnika

Nastavnici mogu biti slabo obučeni, nedovoljno plaćeni i potcenzjeni, u razredu može biti mnogo učenika, a škole mogu imati loše resurse. Ovo može umanjiti strpljenje nastavnika i rezultirati ljutitim i neodgovarajućim reakcijama na ponašanje dece, „napadima besa“ i poteškoćama u postizanju dobrog upravljanja učionicom. Međutim, to ne može biti opravdanje za nastavnike koji prazne svoj stres na učenicima. Vidi 'Mnogi nastavnici i ostalo osoblje su pod stresom zbog pretrpanosti razreda i nedostatka sredstava. Zar zabrana telesnog kažnjavanje ne doprinosi njihovom stresu?' na strani 32 za potpuniju diskusiju o stresu nastavnika.

.....

Razumevanje ovih razloga može pomoći u komunikaciji sa nastavnicima o potrebi za zabranom i uvođenjem odgovarajućih mera kako bi se osiguralo njeno sprovođenje. Međutim, nijedan od ovih razloga ne bi trebalo da se koristi kao izgovor za zadržavanje telesnog kažnjavanja, čak ni kao „krajnjeg sredstv“, i nijedan ne menja neposrednu obavezu u pogledu ljudskih prava da se zabrani svako telesno kažnjavanje.

Takođe je važno napomenuti da su gotovo sve zemlje koje su zabranile telesno kažnjavanje u porodičnom domu učinile to pre izjašnjavanja javnog mnjenja, a onda se javno mnjenje prilagodilo tako da podrži promenu. Isto će važiti i za zabranu u školama. Iako može postojati manjina koja će i dalje kriviti zabranu telesnog kažnjavanja u školama za sve disciplinske probleme - argument koji se gotovo uvek temelji na dezinformacijama i iskrivljivanju činjenica - za većinu, kada telesno kažnjavanje više ne bude opcija i kada nastavnici budu imali veštine da primene niz pozitivnih pristupa upravljanju učionicom, dani kada su decu tukli zbog toga što nisu uradila domaći zadatak, činiće se neobjašnjivim i varvarskim.

Ako želite da naučite decu poštovanju i disciplini, onda zasigurno morate da koristite telesno kažnjavanje?

Ovaj argument potiče iz ideje da je udaranje dece u njihovom „najboljem interesu“. On takođe meša disciplinovanje sa kaznom i poštovanje sa strahom.

(i) „Najbolji interes“ deteta. Komitet za prava deteta sažeto opisuje ovo pitanje u Opštom komentaru br. 8 o „Pravu deteta na zaštitu od telesnog kažnjavanja i drugih okrutnih ili ponižavajućih oblika kažnjavanja (čl. 19; 28, st. 2; i 37, između ostalih)“ (stav 26):⁵

“... tumačenje najboljeg interesa deteta mora biti u skladu sa Konvencijom u celini, uključujući i obavezu da se deca zaštite od svih oblika nasilja i zahtev da se dužna pažnja posveti stavovima deteta; ne može se koristiti za opravdanje praksi, uključujući telesno kažnjavanje i druge oblike okrutnog ili ponižavajućeg kažnjavanja, koje su u sukobu s ljudskim dostojanstvom deteta i pravom na fizički integritet.”

(ii)Disciplina nasuprot kazni. Dobro upravljanje učionicom nije isto što i kazna. Ono nije zasnovano na sili, već izrasta iz razumevanja, uzajamnog poštovanja i efikasne komunikacije. Telesno kažnjavanje je nešto više od lekcije o lošem ponašanju, i uči decu da odrasli smatraju prihvatljivim da koriste nasilje da reše probleme ili sukobe. U svom Opštem komentaru br. 8, Komitet za prava deteta objašnjava da, iako je telesno kažnjavanje odbačeno, disciplina se prepoznaje kao suštinski važna u zdravom detinjstvu (stav 13):

5. Dostupno na engleskom, francuskom, španskom, arapskom, ruskom i kineskom jeziku na http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fGC%2f8&Lang=en

„Odbacujući svako opravdanje za nasilje i ponižavanje kao oblike kažnjavanja dece, Komitet ni u kom smislu ne odbacuje pozitivni koncept discipline. Zdrav razvoj deteta zavisi od roditelja i drugih odraslih lica koji treba da mu pruže neophodne savete i da ga usmere, u skladu sa razvojnim mogućnostima deteta, kao i da potpomognu njegov razvoj u smeru odgovornog života u društvu.”

Naravno, može biti trenutaka kada nastavnici moraju da koriste fizičku silu, na primer u rešavanju opasnih situacija. U ovim slučajevima, reakcija bi trebalo da bude srazmerna, zasnovana na principu minimalne količine sile koja je neophodna, i usmerena na zaštitu, a ne na kaznu. Kao što Komitet objašnjava (stav 15):

„Komitet priznaje da postoje izuzetne okolnosti u kojima se nastavnici i druga lica, npr. lica koja rade sa decom u institucijama i sa decom u sukobu sa zakonom, mogu suočiti sa opasnim ponašanjem koje opravdava primenu razumnih oblika sputavanja kako bi se kontrolisalo takvo ponašanje. I ovde postoji jasna razlika između primene sile koja je motivisana potrebom da se dete i ostali zaštite i primene sile radi kažnjavanja. Uvek mora važiti načelo primene minimalne neophodne sile u najkraćem mogućem periodu. Potrebne su detaljne smernice i obuka da bi se primena raznih oblika sputavanja svela na najmanju potrebnu meru i da bi se obezbedilo da sve metode koje se koriste budu bezbedne i srazmerne datoj situaciji i da ne podrazumevaju namerno nanošenje bola kao jedan od oblika kontrole.”

(iii) Poštovanje nasuprot strahu. Poštovanje ne treba mešati sa strahom. „Dobro” vladanje iz straha od kažnjavanja znači da dete izbegava kaznu, a ne da pokazuje poštovanje. Telesno kažnjavanje može izgledati delotvorno kada rezultira trenutnim poslušnošću, ali njegovi negativni kratkoročni i dugoročni efekti - uključujući slabiji kognitivni razvoj i obrazovne ishode, kao i doprinos napuštanju škole⁶ - zapravo ometaju učenje i podrivaju proces podučavanja i učenja.

Deca uče da istinski poštuju ljude i stvari kada cene njihovu suštinsku vrednost. Kada nastavnici pokazuju poštovanje prema ljudskom dostojanstvu i integritetu dece, deca uče da poštuju sebe i druge. Kada nastavnici disciplinuju decu na pozitivne, nenasilne načine, oni uče da se sukob može rešiti bez podrivanja ovog poštovanja. Pozitivni oblici disciplinovanja osmišljeni su tako da deca nauče da razmišljaju o drugima i o posledicama svojih postupaka. Dostupni su mnogi materijali koji podržavaju nenasilno upravljanje učionicom koji se mogu prilagoditi i prevesti za upotrebu u svim zemljama.⁷

6. Globalna inicijativa (2016), Corporal punishment of children: review of research on its impact and associations [Telesno kažnjavanje dece: rezime istraživanja o njegovom uticaju i povezanosti], dostupno na <https://endcorporalpunishment.org/resources/research/>

7. Mnogi od njih su navedeni na internet stranicama Globale inicijative www.endcorporalpunishment.org; neki primeri su dati u Trećem delu: Korisne internet stranice i resursi

Naravno da je uzrokovanje povreda ili smrti neprihvatljivo, ali kada je regulisano i pravilno sprovedeno, zar telesno kažnjavanje ne predstavlja delotvoran element disciplinske politike škole?

Naravno da je uzrokovanje povreda ili smrti neprihvatljivo, ali kada je regulisano i pravilno sprovedeno, zar telesno kažnjavanje ne predstavlja delotvoran element disciplinske politike škole?

Batine mogu fizički povrediti dete više od čuške, ali oba su na kontinuumu nasilja i oba krše pravo deteta na poštovanje ljudskog dostojanstva i fizičkog integriteta. Društva ne pokušavaju da definišu prihvatljive nivoe sile kada se protive nasilju nad starim ljudima, na primer, gde nulta tolerancija jasno prenosi poruku da je svako nasilje neprihvatljivo. Zašto bi onda bilo prikladno pokušati definisati prihvatljive nivoe nasilja kada se radi o deci?

Takođe je netačno reći da odrasli imaju preciznu kontrolu nad stepenom nasilja koje koriste. Odrasli često ne uvažavaju razliku u veličini i snazi između njih i deteta, niti uticaj koji ova razlika može imati na nameravani i stvarni fizički bol koji dete oseća. Veliko istraživanje u kome su roditelji pitani za silu koju koriste kada „čušnu” svoje dete otkrilo je da dvoje od petoro roditelja koriste drugačiji stepen sile nego što su nameravali.⁸ Istraživanje Instituta za psihijatriju i Univerzitetskog koledža u Londonu pokazalo je da promene u moždanim aktivnostima kada se sila koristi u situacijama kada se nekom „vraća” za nešto što je uradio, prirodno dovode do eskalacije stepena korišćene sile i netačnosti u proceni koliko se sila koristi.⁹

Oni koji pišu zakone i vlade su tradicionalno pokušavali da odvoje „zlostavljanje dece“ i „telesno kažnjavanje“, ali većina zlostavljanja jeste telesno kažnjavanje - odrasli

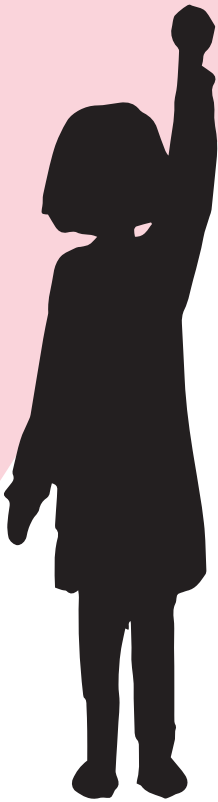
8. Kirwaun, S. & Bassett, C. (2008), Presentation to NSPCC: Physical punishment [Prezentacija za NPSCC: Telesno kažnjavanje], Britanska kancelarija za marketinška istraživanja/Nacionalno društvo za prevenciju okrutnosti prema deci-NPSCC

9. Shergill, S. S. et al (2003), Two eyes for an eye: The neuroscience of force escalation [Dva oka za jedno oko: neuronauka eskalacije sile], Science, vol. 301, 11. jul 2003. str. 187

napadaju decu da ih kazne i steknu kontrolu. Brojni su slučajevi u kojima je telesno kažnjavanje u školi eskaliralo i rezultiralo smrću ili teškim i trajnim povredama za dete.

Kada se radi o postignućima dece u školi, jasno je pokazano da telesno kažnjavanje ima štetne efekte na dečji kognitivni razvoj i obrazovne ishode i doprinosi napuštanju škole (vidi Prvi deo: Osnovni principi). Štaviše, došlo je do promene našeg shvatanja procesa učenja. Nastavnici sada znaju da su deca daleko od pasivnih primalaca znanja, pod potpunom kontrolom nastavnika, deca najbolje uče kada su aktivni učesnici u vlastitom učenju, a nastavnik vodi i olakšava to učenje kroz pružanje stimulativnih i zanimljivih obrazovnih mogućnosti. Dobro upravljanje učionicom ne zavisi samo od nenasilnih odgovora na ponašanje učenika koje se smatra neprihvatljivim, već i od kvalifikovanih i adekvatno obučanih nastavnika koji angažuju učenike u okviru odgovarajućeg i stimulativnog nastavnog plana i programa u okruženju koje podjednako podržava i odrasle i decu.

Deca se više ne smatraju vlasništvom svojih roditelja, već ljudima po sopstvenom pravu, a ta promena u perspektivi se jednako primenjuje na nastavnike i druge koji su u svojstvu zakonskih staratelja. Kao ljudska bića, deca uživaju ljudska prava - a ona se ne zaustavljaju pred školskim vratima. Deca imaju isto pravo kao i odrasli na zaštitu od udaraca i povređivanja. Bilo da je kazna izvršena u skladu sa školskim propisima ili ne, udaranje deteta krši pravo deteta na poštovanje njegovog fizičkog integriteta. I sve telesne kazne koje su zakonite odražavaju kršenje prava dece na jednaku zaštitu od napada u skladu sa zakonom.

Neke verske škole kažu da njihova vera zahteva da koriste telesno kažnjavanje. Da li je diskriminacija sprečiti ih da ga koriste?

Neke verske škole pozivaju se na svoje religijske tekstove i navode da oni zahtevaju upotrebu telesnog kažnjavanja. Ali udaranje dece nije u skladu sa idealima, vrednostima i verovanjima najvećih svetskih religija, koje propovedaju saosećanje, jednakost, pravdu i nenasilje. Sledbenici svetskih religija oblikuju svoje živote na primeru i učenju svojih osnivača. Naučnici i teolozi naglašavaju da ne postoje zabeleženi dokazi da je bilo koji od osnivača glavnih religija udario dete.

Versko gledište koje opravdava telesno kažnjavanje dece često proizlazi iz kulture autoritarnosti, moći i kontrole nad decom. Ono smatra slepu poslušnost vrlinom, a fizičko kažnjavanje prihvatljivim odgovorom za decu koja se smatraju „neposlušnom“.

Verski lideri su deo globalnog pokreta za ukidanje telesnog kažnjavanja dece. Više od 800 verskih vođa je na Svetskom samitu religija za mir u Kjotu, u Japanu (2006.) potpisalo deklaraciju – Posvećenost različitih religija borbi protiv

nasilja nad decom (Deklaracija iz Kjota)¹⁰- koja poziva vlade da usvoje zakone kojima će se zabraniti svako nasilje nad decom uključujući i telesno kažnjavanje.¹¹

Komitet za prava deteta u svom Opštom komentaru br. 8 potvrđuje da verska sloboda „može biti legitimno ograničena u cilju zaštite osnovnih prava i sloboda drugih”.¹² Komitet kaže:¹³

„Neki zasnivaju opravdanja za telesno kažnjavanje na veri, sugerišući da izvesna tumačenja verskih tekstova ne samo da opravdavaju, već i predviđaju obaveznu primenu telesnog kažnjavanja. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (član 18.) podržava slobodu verskih uverenja za sve, ali upražnjavanje vere ili uverenja mora biti u skladu sa poštovanjem ljudskog dostojanstva i fizičkog integriteta drugih...”

10. Ceo tekst deklaracije je dostupan na <http://churchesfornon-violence.org/wp/wp-content/uploads/2012/02/Violence-Against-Children-3.pdf>

11. Za više informacija vidi www.churchesfornon-violence.org

12. Opšti komentar br. 8, stav 29

13. Opšti komentar br. 8, stav 29

Mnogi nastavnici i ostalo osoblje su pod stresom zbog pretrpanosti razreda i nedostatka sredstava. Zar zabrana telesnog kažnjavanje ne doprinosi njihovom stresu?

Ovaj argument je prećutno priznanje očigledne istine: telesno kažnjavanje je često ventil za nagomilana osećanja odraslih, a ne pokušaj vaspitavanja dece. U mnogim porodicama i ustanovama odraslima je hitno potrebno više resursa i podrške, ali bez obzira na to kakvi su stvarni problemi odraslih, njihovo iskaljivanje na deci ne može biti opravdano. Zaštita dece ne bi trebalo da čeka na poboljšanja u svetu odraslih, baš kao što ni zaštita žena od nasilja nije trebalo da čeka na poboljšanje uslova za muškarce.

U svakom slučaju, udaranje dece nije delotvorno za ublažavanje stresa. Odrasli koji udare decu jer su izgubili živce, često se osećaju krivim; oni čiji udarci nisu posledica jakih osećanja smatraju da imaju ljutu i ćudljivu decu sa kojom treba da izađu na kraj. Život u porodicama i institucijama u kojima je telesno kažnjavanje napušteno u korist pozitivnog disciplinovanja mnogo je manje stresan za sve.

Istina je da mnogi nastavnici rade u veoma teškim uslovima. Oni mogu biti slabo obučeni, nedovoljno plaćeni i potcenjeni, u razredu može biti mnogo učenika, a škole mogu imati loše resurse. Oni se, razumljivo, mogu protiviti promenama u nastavnoj praksi koje nisu praćene odgovarajućim resursima ili podrškom. Da bi pomogli nastavnicima da se udalje od prakse telesnog kažnjavanja, vlade moraju uložiti u odgovarajuću obuku i podršku nastavnicima, adekvatne resurse za škole i bolje upravljanje obrazovanjem, kao i donošenje zakonske zabrane.

Kada se pravilno uvede, na primer zajedno sa obukom o dokazima o štetnim efektima telesnog kažnjavanja i pozitivnim efektima nenasilnog disciplinovanja, obuka nastavnika radi sticanja novih pozitivnih veština upravljanja razredom i eliminisanja korišćenja telesnog kažnjavanja može transformisati nastavničku profesiju i školsko okruženje i doneti jednaku korist i nastavnicima i učenicima.

Već imamo politiku na nivou škole/ministarstva protiv telesnog kažnjavanja. Zašto je neophodno promeniti i zakon?

U nekim državama, politika, ministarski dopisi/ direktive i/ili disciplinski kodeksi kažu da ne bi trebalo primenjivati telesno kažnjavanje, ali ne postoji zabrana u zakonodavstvu, koje ili ćuti o tom pitanju ili potkopava politiku izričitim odobravanjem telesnog kažnjavanja.¹⁴ Usvajanjem politike protiv telesnog kažnjavanja priznaje se da je ono pogrešno i štetno za učenje - ali ako se takva politika ne podrži kroz zakonodavstvo, to je zbunjujuće, stavlja nastavnike u nejasan pravni položaj i ne obezbeđuje na adekvatan način pravo dece na bezbedno obrazovanje bez nasilja.

14. Za listu država koje imaju politike protiv telesnog kažnjavanja, ali ne i zakonsku zabranu, vidi Globalna inicijativa za ukidanje svih oblika telesnog kažnjavanja dece (2015), Towards non-violent schools: prohibiting all corporal punishment [Ka nenasilnim školama: zabrana svih oblika telesnog kažnjavanja]. Globalni izveštaj 2015, str.5

Treći deo 3: Korisne internet stranice i resursi

Afrički komitet eksperata za prava i dobrobiti deteta (2011), Izjava o nasilju nad decom

<http://endcorporalpunishment.org/wp-content/uploads/key-docs/ACERWC-statement-on-VAC-2011-EN.pdf>

Upravljanje učionicom na internetu (Classroom Management Online)

<http://classroommanagementonline.com/index.html>

Komiteo za prava deteta (2001), Opšti komentar br. 1 o "Ciljevima obrazovanja"

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolNo=CRC%2fGC%2f2001%2f1&Lang=en

Komiteo za prava deteta (2006), Opšti komentar br. 8 o "Pravu na zaštitu od telesnog kažnjavanja i drugih okrutnih ili ponižavajućih oblika kažnjavanja (članovi 19, 28(2) i 37, između ostalih)"

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolNo=CRC%2fC%2fGC%2f8&Lang=en

Komiteo za prava deteta (2011), Opšti komentar br.13 o "Pravu deteta na slobodu od svih oblika nasilja"

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolNo=CRC%2fC%2fGC%2f13&Lang=en

Savet Evrope, regionalna kampanja „Podigni ruku protiv batina!“ (Raise your hand against smacking!)

www.coe.int/en/web/children/corporal-punishment

Savet Evrope (2007), Zabrana fizičkog kažnjavanja dece: Pitanja i odgovori (Abolishing corporal punishment of children: Questions and answers), Strasbourg: Council of Europe Publishing

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168046d05e>

Svet obrazovanja (Education World)

www.educationworld.com

Svetska kampanja za obrazovanje (Global Campaign for Education)

www.campaignforeducation.org

Globalna inicijativa za ukidanje svih oblika telesnog kažnjavanja dece (Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children)

www.endcorporalpunishment.org

Globalna inicijativa za ukidanje svih oblika telesnog kažnjavanja dece (2009), Zabrana telesnog kažnjavanja dece: Vodič za reformu zakona i druge mere (Prohibiting corporal punishment of children: A guide to legal reform and other measures)

<http://endcorporalpunishment.org/resources/resources-on-law-reform/legal-reform-handbook-2009/>

Globalna inicijativa za ukidanje svih oblika telesnog kažnjavanja dece (2012), Resursi za eliminisanje telesnog kažnjavanja u školama (Resources for eliminating corporal punishment in schools)

<http://endcorporalpunishment.org/resources/thematic-publications/resources-for-eliminating-corporal-punishment-in-schools/>

Globalna inicijativa za ukidanje svih oblika telesnog kažnjavanja dece (2015), Ka nenasilnim školama: zabrana svih oblika telesnog kažnjavanja. Globalni izveštaj 2015. (Towards non-violent schools: prohibiting all corporal punishment. Global report 2015)

<http://endcorporalpunishment.org/resources/thematic-publications/schools-report-2015/>

Globalno partnerstvo za ukidanje nasilja nad decom (Global Partnership to End Violence Against Children)

www.end-violence.org

Gordon Training International

www.gordontraining.com

Interamerička komisija za ljudska prava (2009), Izveštaj o telesnom kažnjavanju i ljudskim pravima dece i adolescenata (Report on corporal punishment and human rights of children and adolescents)

<http://endcorporalpunishment.org/wp-content/uploads/key-docs/IACHR-report-on-corporal-punishment-2009.pdf>

Uči bez straha (Learn Without Fear)

<https://plan-uk.org/act-for-girls/about-because-i-am-a-girl/learn-without-fear>

Roditelji i nastavnici protiv nasilja u obrazovanju (Parents and Teachers Against Violence in Education)

www.nospank.net/books.htm

Južnoazijska inicijativa za ukidanje nasilja nad decom, regionalna kampanja „Jednaka zaštita za decu” (South Asia Initiative to End Violence Against Children, regional campaign Equal protection for children)

www.saievac.org/cp

Agenda Ujedinjenih nacija za održivi razvoj do 2030. (United Nations Sustainable Development Agenda 2030) <http://www.un.org/sustainabledevelopment/>

UNICEF (2001), Zaštite dece: disciplinovanje i nasilje (Child protection: discipline and violence) www.unicef.org/teachers/protection/violence.htm

UNICEF Kancelarija za istraživanja - Innocenti (2015), Telesno kažnjavanje u školama: Longitudinalni dokazi iz Etiopije, Indije, Perua i Vijetnama (Corporal Punishment in Schools: Longitudinal Evidence from Ethiopia, India Peru and Viet Nam)

www.younglives.org.uk/sites/www.younglives.org.uk/files/Corporal%20Punishment%20in%20Schools.pdf

Došlo je vreme da se ukine svako telesno kažnjavanje dece. Deca imaju pravo na poštovanje i jednaku zaštitu od svih oblika nasilja sada!

Globalna inicijativa za ukidanje svih oblika telesnog kažnjavanja dece

Globalna inicijativa za ukidanje svih oblika telesnog kažnjavanja dece promoviše univerzalnu zabranu i eliminaciju telesnog kažnjavanja i besplatno pruža stručnu podršku i savete o svim aspektima reforme zakona.

www.endcorporalpunishment.org

info@endcorporalpunishment.org

www.twitter.com/Glencorpun

www.facebook.com/Glencorporalpunishment

Save the Children Švedska

Save the Children Švedska se zalaže za zabranu telesnog kažnjavanja u svim sredinama. Godine 1979. organizacija Save the Children Švedska je doprinela da Švedska postane prva zemlja na svetu koja je eksplicitno zabranila telesno kažnjavanje. Organizacija radi na isticanju pitanja ostvarenja zakonske zabrane i eliminacije telesnog kažnjavanja i na stavljanju tog pitanja na političku agendu širom sveta.

info@rb.se

www.raddabarnen.se

resourcecentre.savethechildren.net

GLOBAL INITIATIVE TO
**End All Corporal
Punishment of Children**

Save the Children